

Duchovné pozadie tónin

Perla Perpetua Voberová

Úvod

Tvorivosť je láska, ktorú robíme viditeľnou.

Neznámy autor

Duševno - duchovné uchopenie tónin a ich prejavu v hudbe a zároveň možnosť vyjadrenia tejto podstaty eurytmiou umožní v budúcnosti ľuďom lepšie pochopenie svojho vnútra – svojho prežívania, myslenia, cítenia, túženia. Na základe toho bude môcť riešiť svoje problémy, príp. aj smerovať cez hudbu a jej spojenie s eurytmiou k vyliečeniu.

To je cesta, ktorá sa mi na základe tejto mojej práce ukazuje ako smerodatná pre budúcnosť. Zduchovnelé precítenie hudby, ktoré sa zvyšuje prostredníctvom eurytmie, bude môcť nájsť analógie tónin a rozdiely tónin raz nielen v hudobnosti, ale v prirodzených javoch, v duševných náladách a pod.

Tóniny a ich vyjadrenie hudbou majú v sebe hlbokú podstatu, eurytmia sa môže stať ich živým nástrojom.

Hudba je pre mňa plodom orecha a tónová eurytmia rozlúsknutím tohoto orecha a pohľad na jeho jadro. Eurytmia môže všetko čo v hudbe zažívame prostredníctvom tónin ešte viac a ešte hlbšie zobrazit'.

Perla Perpetua Voberová

Na začiatok trochu základnej teórie:

Durové stupnice

Stupnica C dur

Keď sa pozrieme na rad pôvodných tónov, vidíme, že ich zoradenie plne zodpovedá pojmu stupnice. Pritom vychádzame zo základného postupu hudobnej abecedy a získame prvú stupnicu, z ktorej zavedením odvodených tónov môžeme získať všetky ostatné stupnice. Pritom vychádzame zo základného postupu hudobnej abecedy a získame prvú stupnicu, z ktorej zavedením odvodených tónov môžeme získať všetky ostatné stupnice. Táto stupnica začína tónom „c“. V priebehu vývoja hudby a hudobnej teórie ustálilo sa označenie tejto stupnice ako „tvrdej“, čiže durovej. Je to teda stupnica C-dur.

Poltónové vzdialenosti

Poltónové vzdialenosti v tejto stupnici zodpovedajú základným vzdialenostiam v rade pôvodných tónov. Sú medzi tónmi e-f a h-c. Pri skúmaní tohto tónového radu ako stupnice zistíme, že uvedené tóny sú v nej medzi II. a IV.stupňom a medzi VII. a VIII.stupňom stupnice.

Základ

Stupnica C-dur je základom pre odvodenie všetkých ostatných a čiastočne i chromatických stupníc. Je to preto, lebo ich stavba je najjednoduchšia, pravidelná.

Tetrachordy

Ak rozdelíme durovú stupnicu na dve polovice s rovnakým počtom tónov bude usporiadanie vzdialeností v každej polovici stupnice rovnaké 1-1-1/2. Polovica stupnice sa volá tetrachord. Medzi tetrachordami je celotónová vzdialenosť.

Vznik ďalších stupníc

Ďalšie durové stupnice vznikajú potom tak, že jeden tetrachord zostane na mieste a druhý sa preloží na opačnú stranu k prvému tetrachordu. Tento tetrachord treba prispôbiť tak, aby bol rovnaký, ako tetrachord, ktorý zostal; urobíme to zavedením odvodených tónov. Pritom, ak použijeme tetrachord druhý a nový tetrachord pridáme hore, dostaneme stupnice so zvýšenými tónmi. Ak použijeme prvý tetrachord a nový tetrachord pridáme dolu, dostaneme stupnice so zníženými tónmi.

Kvintový kruh

Keby sme pokračovali ďalej od V. stupňa teda vždy o kvintu vyššie potrebovali by sme pre úpravu vzdialeností v tetrachordoch používať dvojnásobne zvýšené tóny – až by sme sa vo zvuku tónov týchto stupníc od stupnice C-dur dostali odkiaľ sme vyšli a to k stupnici C-dur – lenže v inom pravopise. Takže tieto stupnice tvoria akýsi uzavretý kruh, ktorý voláme kvintový kruh.

Vznik stupníc s krížikmi

Stupnice so zvýšenými tónmi (s #) tvoria prvú skupinu stupníc, ktoré utvoríme zo základnej stupnice C-dur zavedením odvodených tónov. Pri ich tvorbe postupujeme tak, že z prvej stupnice vezmeme jej druhý tetrachord. Ten sa stane v novej stupnici tetrachordom prvým. K tomuto tetrachordu novej stupnice pridáme nový druhý tetrachord, aby svojou stavbou zodpovedal stavbe tetrachordu durovej stupnice. Nová stupnica sa začína vlastne od piateho tónu stupnice predošlej. Tak vznikajú nové stupnice.

Vznik stupníc so zníženými tónmi

Stupnice so zníženými tónmi s „b“ tvoria druhú skupinu stupníc, ktoré utvoríme zo základnej stupnice C- dur zavedením odvodených tónov. Pri ich tvorbe postupujeme tak, že z prvej stupnice vezmeme jej prvý tetrachord. Ten sa stane v novej stupnici tetrachordom druhým. Pod tento druhý tetrachord novej stupnice pridáme nový prvý tetrachord, aby svojou stavbou zodpovedal stavbe tetrachordu durovej stupnice. V tomto tetrachorde musí úprava nastať zavedením zníženého tónu. Podobne ako v stupniciach so zvýšenými tónmi, i tu sa odvodený tón prenáša do nasledujúcej stupnice, takže nám pribúdajú stále nové odvodené tóny a tým i posuvky. Ich zoradenie v predznamenaní je podobné, ako pri posuvkách pre zvýšené tóny, totiž podľa toho, ako v stupniciach pribúdajú. Ich názvy zodpovedajú názvom tónov, ktoré nám vyznačujú.

Kvartový kruh

Podobne ako pri stupniciach so zvýšenými tónmi, i tu pri stupnici Deses dur sa dostávame enharmonicky k východisku tvorby týchto stupníc, k stupnici C-dur (ďalšie stupnice ju potom presahujú). I tieto stupnice tvoria spolu uzavretý kruh. Pretože začínajú vlastne od IV. stupňa stupnice predošlej a vzdialenosť I. – IV. stupeň voláme kvarta – voláme tento kruh kvartový kruh. Kvartový kruh však nie je samostatným novým útvarom, ale je kvintovým kruhom v obrátenom postupe. Je to preto, lebo v skutočnej tvorbe, kedy pred tetrachord z predošlej stupnice pridáme tetrachord nový, nachádzame vlastne základný tón novej stupnice oproti

základnému tónu predošlej stupnice o päť stupňov, teda o kvintu nižšie. Názvy durových stupníc píšeme veľkým písmenom.

Molové stupnice - Všeobecný popis

Ďalším druhom diatonických stupníc sú stupnice molové (mäkké).

Základnú stupnicu tohto druhu nájdeme, keď začneme tvoriť stupnicu od VI. stupňa stupnice C dur. Práve tak nájdeme na VI. stupni každej durovej stupnice molová, ktorá bude obsahovať tie isté odvodené tóny

Vzdialenosti

Tónorod molový určuje rozmiestnenie poltónových vzdialeností medzi II. – III. a V.- VI. stupňom. V dôsledku tohto rozmiestnenia poltónových vzdialeností budú tetrachordy molovej stupnice nerovnaké. Tieto molové stupnice budú mať s durovými, s ktorými majú spoločné odvodené tóny – spoločné predznamenanie. To sú stupnice paralelné (súbežné). Názvy molových stupníc píšeme malým písmenom.

Prirodzené stupnice

Molové stupnice, ktoré tvoríme bez akejkoľvek zmeny z paralelných durových, teda stupnice, ktoré tvoria práve tie isté tóny, ako paralelné durové – voláme molové stupnice aiolské čiže prirodzené.

Harmonické + hiát

V molových tóninách veľmi často dochádza k určitým zmenám niektorých ich tónov, ktoré sa prejavajú aj na stupniciach.

Prvou takouto zmenou je zavedenie smerného tónu (citlivého tónu), ktorý zospevu podporuje základný tón tóniny. V durovej stupnici tento smerný tón vychádza priamo z jej stavby: medzi VII. – VIII. Stupňom je poltónová vzdialenosť, ktorá podporuje nástup základného tónu tóniny (stupnice). VII. stupeň je tzv. smerným tónom a vzdialenosť medzi VII. a VIII. Stupňom umožňuje presvedčivejší záver. Molovej prirodzenej tónine chýba smerný tón. Preto do molovej tóniny smerný tón na VII. stupni zavádzame. Zvýši sa VII. stupeň, aby sa stal smerným tónom ku VIII. stupňu. Týmto zvýšením ale nastáva výnimočná vzdialenosť medzi VI. a VII. stupňom, ktorá je charakteristická pre takúto upravenú stupnicu. Túto $1 + 1/2$ tónovú vzdialenosť

voláme hiát. Pretože táto úprava molovej stupnice nastala z hľadiska potrieb harmonických, voláme molovú stupnicu v tejto úprave molová stupnica harmonická.

Melodické

Hiát v molovej stupnici je v tónine nevýhodný, pretože je melodicky závadný. Považuje sa za nespevný krok (aj keď sme na tento krok pri speve stupnice navyknutí, predsa keď sa objaví napr. v strednom hlase zboru, dosť ťažko sa spieva). Aby sa tento nespevný krok odstránil, zvyšuje sa aj VI. stupeň molovej stupnice. Týmto spôsobom vzniknutý druhý tetrachord molovej stupnice je zhodný s druhým tetrachordom durovej stupnice. Pri postupe nadol bol by však takýto postup neprirodzený. Preto pri postupe nadol vraciame sa k podobe prirodzenej molovej stupnice. Pretože zmena VI. stupňa nastala z dôvodov spevnosti, z dôvodov melodických, voláme túto stupnicu stupnica melodická.

Paralelné tóniny

Paralelné tóniny sú tie, ktoré vznikajú z tých istých tónov, len v inom poriadku, t.j. od iného základného tónu; ich predznamenanie je rovnaké. V našom prípade je to dvojica stupníc, z ktorých je jedna durová a druhá molová, predznamenanie majú spoločné. Základný tón molovej stupnice nájdeme na VI. stupni durovej a naopak základný tón molovej stupnice nájdeme na treťom stupni molovej (čiže o terciu vyššie, v prvom prípade o terciu nižšie).

Paralelné tóniny s

1# - e mol – G dur

2# - h mol – D dur

3# - fis mol – A dur

4# - cis mol – E dur

5# - gis mol – H dur

6# - dis mol – Fis dur

7# - ais mol – Cis dur

Paralelné tóniny s b

1b – d mol – F dur

2b – g mol – B dur

3b – c mol – Es dur

4b – f mol – As dur

5b – b mol – Des dur

6b – es mol – Ges dur

7b – as mol – Ces dur

Rovnomenné tóniny

Medzi molovými a durovými stupnicami (tóninami) nájdeme ešte jeden vzťah, založený na rovnakom základnom tóne týchto stupníc. Ich tóny vznikajú z tých istých pôvodných tónov. Tieto stupnice majú ale rozdielne predznamenanie.

C dur 0# - c mol 3b

G dur 1# - g mol 2b

D dur 2# - d mol 1b

A dur 3# - a mol 0b

E dur 4# - e mol 1#

H dur 5# - h mol 2#

Fis dur 6# - fis mol 3#

Cis dur 7# - cis mol 4#

Gis dur 8# - gis mol 5#

Dis dur 9# - dis mol 6#

Ais dur 10#- ais mol 7#

F dur 1b – f mol 4b

B dur 2b – b mol 5b

Es dur 3b – es mol 6b

As dur 4b – as mol 7b

Des dur 5b – des mol 8b

Ges dur 6b – ges mol 9b

Ces dur 7b – ces mol 10b

Enharmonické stupnice

Všetky tóny týchto stupníc sú navzájom zvukovo zhodné. Majú rozdielny názov a predznamenanie.

Durové:

C- 0; His - 12 #, Deses -12b

G- 1 #; Fisis - 13#; Asas - 11b

D - 2#; Cisis - 14#; Eses - 10b

A - 3#; Heses – 9b

E- 4#; Feses – 8b

H - 5#; Ces – 7b

Ges – 6b; Fis - 6#

Des – 5b; Cis - 7#

As – 4b; Gis - 8#

Es – 3b; Dis - 9#

B – 2b; Ceses – 14b; Ais - 10#

F – 1b; Geses – 13b; Eis - 11#

Molové:

a - 0; heses – 12b; gisis- 12#

e- 1#; disis – 13#; fes -11b
h - 2#; ces – 10b; aisis - 14#
ges – 9b; fis - 3#;
cis- 4# des – 8b;
gis - 5# as – 7b
dis - 6# es – 6b
ais - 7# b – 5b
f – 4b eis - 8#
c- 3b; his - 9 #,
2 b; fisis - 10#; asas - 14b
d – 1b; cisis - 11#; eses - 13b

Enharmonické stupnice

Všetky tóny týchto stupníc sú navzájom zvukovo zhodné. Majú rozdielny názov a predznamenanie.

Durové:

C- 0; His - 12 #, Deses -12b
G- 1 #; Fisis - 13#; Asas - 11b
D - 2#; Cisis - 14#; Eses - 10b
A - 3#; Heses – 9b
E- 4#; Feses – 8b
H - 5#; Ces – 7b
Ges – 6b; Fis - 6#
Des – 5b; Cis - 7#

As – 4b; Gis - 8#

Es – 3b; Dis - 9#

B – 2b; Ceses – 14b; Ais - 10#

F – 1b; Geses – 13b; Eis - 11#

Molové:

a - 0; heses – 12b; gisis- 12#

e- 1#; disis – 13#; fes -11b

h - 2#; ces – 10b; aisis - 14#

ges – 9b; fis - 3#;

cis- 4# des – 8b;

gis - 5# as – 7b

dis - 6# es – 6b

ais - 7# b – 5b

f – 4b eis - 8#

c- 3b; his - 9 #,

2 b; fisis - 10#; asas - 14b

d – 1b; cisis - 11#; eses - 13b

Subdominantné a dominantné tóniny

Sú to tóniny, ktoré sa od danej tóniny líšia len jedným tónom. Sú to tóniny, ktoré sú v kvintovom kruhu najbližšie vyššie a najbližšie nižšie. Napr. k tónine A dur je to E dur a D dur.

Kríže

Na dvanásťčlennosti tónin sa rozkladajú tri kríže.

I. C kríž:

Kríž Boha otca – fyzický kríž chcenia, koreň

A dur - fis mol

C dur - a mol

Fis dur, Ges dur - es mol

Es dur- c mol

II. F kríž:

Kríž Syna - éterický kríž myslenia, list

D dur – h mol

H dur – as mol, gis mol

F dur – d mol

As dur – f mol

III. G kríž:

Kríž ducha svätého – duševne pociťujúci, astrálny kríž cítienia, kvet

G dur – a mol

E dur – cis mol

B dur - g mol

Des dur – b mol

Prechody medzi tóninami jedného kríža sú tvrdé.

Trigony

Na dvanásťčlennosti tónin sa rozkladajú štyri trigony (trojuholníky):

I. trigon: C dur, a mol – E dur, cis mol – As dur, f mol

II. trigon : F dur, d mol – A dur, fis mol – Des dur, Cis dur, b mol

III. trigon: G dur, e mol – H dur, as mol, gis mol – Es dur, c mol

IV. trigon: D dur, h mol – Fis dur, Ges dur, es mol – B dur, g mol

Prechody medzi tóninami trigonu sú mäkké.

Jasnosť a tmavosť tónin

Kruh tónin má v hornej polovici jasné tóniny a v dolnej temné.

U molových siedmych tmavých tónin staviame proti nim iba päť pomerne jasných, pričom u durových je proti sebe sedem durových jasných tónin a päť pomerne tmavých tónin.

Jasné tóniny durové: C dur, G dur, D dur, A dur, E dur, H dur

Pomerne jasné tóniny molové: e mol, h mol, fis mol, cis mol

Polojasné tóniny: F dur, Fis dur, a mol,

Polotemné tóniny: Ges dur, as mol, gis mol,

Pomerne tmavé tóniny durové: Des dur, As dur, Es dur, B dur

Tmavé tóniny molové: es mol, b mol, c mol, g mol, d mol

Vzostupné a klesajúce tóniny

Ľavá a pravá strana tóninového kruhu tvorí protiklad, na jednej ľavej strane je pohyb nahor a na pravej strane je pohyb nadol.

Nahor usilujúce durové tóniny majú charakter jasnosti a triezvosti: Es dur, B dur, F dur, C dur, G dur, D dur

Často ich uplatňuje W.A.Mozart.

Zostupujúce durové tóniny majú charakter romantičnosti a poetičnosti: A dur, E dur, H dur, Fis dur, Ges dur, Des dur, As dur.

Často ich uplatňuje F.Chopin.

Horné molové tóniny majú charakter poetický, tichý, elegicky melancholický: a mol, e mol, h mol, cis mol, fis mol, as mol.

Dolné molové tóniny majú charakter vážny a chmúrny: es mol, b mol, f mol, c mol, g mol, d mol.

Tóniny výšky - D dur a A dur – letný slnovrat

Tóniny stredu - C dur, F dur, H dur, Fis dur, Ges dur - jarná a jesenná rovnodennosť

Tóniny hĺbky - As dur a Es dur - zimný slnovrat

Tóniny prechodu - G dur, E dur, Des dur, B dur

V priečnej línii C – Fis vidíme obzor, kde A dur je v zenite tóninou výšky, a Es dur je hĺbkovým bodom, ktorý usiluje opäť nahor.

D dur usiluje k výškovému bodu kruhu tónin, A dur je tóninou vedúcou od tohoto výškového bodu opäť nadol.

F dur je tóninou usilujúcou k stredu, tónina C dur vedúca zo stredu nahor

Tóniny kríža F dur predstavujú vzostup do výšky, zostup do hĺbky a vzostup a výstup ku stredu.

H dur je tóninou usilujúcou k stredu a Fis tónina prechodu a Ges dur usilujúca od stredu nadol.

G dur usiluje zo stredu do výšky, E dur z výšky do stredu, des dur zo stredu do hĺbky, B dur z hĺbky do stredu.

Paralelné tóniny sú vo vzájomnom protiklade. Rovnomenné tóniny majú podobný charakter.

Tóninový kruh ako veľký rytmus ovládajúci svet a život.

Tóninový kruh súvisí s

- kolobehom roka,
- kresťanskými sviatkami
- dňom a nocou,
- bdením a spánkom,
- pozemským životom a posmrtným životom
- zmyslovým svetom a duchovným svetom,
- moraliťou a amoralitou,

Je zároveň zasväcovacou cestou, súvisí s Kristovým impulzom a mysterióznymi dejmi súvisiacimi s Kristovým účinkovaním. Tým európska hudba počínajúc J.S.Bachom a završujúc sa A.Brucknerom nadobúda v duchovnom zmysle mysterijný charakter.

Chápajúcim načúvaním posvätnéj hudby sa duša blíži k prahu, ktorý je hranicou medzi zmyslovým a duchovným svetom. Európska vážna hudba je hudbou vyvíjajúcou sa k duchovnu. Reč tóniny môže hrať významnú rolu pri odhaľovaní mystéria sveta a človeka.

Popis a charakteristika tónin

C dur

Tóny: c, d, e, f, g, a, h, c

Znamenie: Baran

Planéta: Mars

Farba: Modrá, Oranžová, Žiarivočervená, silná karmínová + cinóbrová

Spoluhláska: W,V

Paralelná tónina: a mol

Enharmonické tóniny: His dur, Deses dur

Rovnomenná tónina: c mol

Subdominantná tónina: F dur

Dominantná tónina: G dur

Charakter: mužský

Živel: Hmota

Znaky: Fyzické, Vľavo, Chlad, Myslenie, Poznanie, Pevnosť,

Duševná charakteristika:

- C dur – v kruhu tónin tvorí základ fyzického.

- Základná tónina, pratónina, má mužský charakter a silu, nepotrebuje však byť ešte najsilnejšou tóninou (je druhou najsilnejšou).
- Jarný bod - Jarná rovnodennosť (denná a nočná rovnodennosť)
- Prechod do zmyslového sveta.
- Nízky, obyčajný, pozemský, istá drsnosť a hrubosť, príliš ľudský.
- Príliš pozemská, triviálne zemská, triezva tónina pevnosti – na zemi pevne spočívajúca pozemská jaderná realita, čerstvá a veselá, rýchlo ozbrojený, hbitý a mrštný, pripravený.
- Zreteľnosť, jasnosť, pozitívnosť, čistota, rýdzosť, prostota, jednoduchosť, sila, prirodzenosť, naturalizmus, podľa prírody, triezvosť.
- Tónina usporiadanosti uvedenej do normálnej rovnováhy, rovnovážna nálada vo vedomí, jasnosť vedomia, dokonalá bdelosť vedomia.
- Naivnosť, prostodušnosť, detskosť, detinskosť.
- Triezvy všedný deň, dokonaná jasnosť dňa.
- Jasné denné svetlé vedomie, prelom, prelomenie svetla, vo fyzicky triezvom C dur – prežívame triezve denné svetlo, Preniknutie svetla – „Bud' svetlo“, číre svetlo, priezračnosť svetla, tónina „jasného víťaziaceho svetla“, oslnivo jasný žiariaci lesk, tónina prebudenia sa denného svetla, slávnostne svetelný charakter.
- Triviálne rytmické, hodí sa k prijatiu rytmického prvku, je to rytmická tónina.
- Vyjsť hore, vyšvihnúť sa, prichádzať.
- Nulový bod, spoločné s myšlienkou ničoho.
- výraz zásady „Ja“, výraz princípu samotného „ja“, ktorý prv musel vzniknúť ako myšlienka Bohov vo svetovom vývoji, aby potom našiel svoje vlastné uskutočnenie u stvoreného človeka uvoľňujúceho sa od božského sveta a zákona Bohov, teda slobodný impulz „ja“, ktorý nezávisle na božskom zákone minulosti sa stavia do svetového diania a tvorí si budúcnosť.
- Slobodná hrdinská myšlienka.
- Pekné C dur sa volá „To zjavené!“
- Bojové šíky, rozhodnutie, či ísť na východ alebo západ, ovláda hudbu vojenských fanfár .
- Predbežné víťazstvo svetla nad temnotou, nad útokmi čarodejníckych mocností.
- Dobročinne obnovuje rovnováhu so zemou.
- Obrat obsahujúci víťazstvo nad černomagickými temnými mocnosťami.
- Mystérium Veľkého piatku – najvyššej bdlosti vo vedomí.

Charakteristika niektorých skladateľov:

Radostná, pre šťastie a radosť, veselosť, bojovná, bojachtivá, surovejšia, neopracovaná, hrubšia, ale nie nevhodná, priateľská, neokrôchaná, hrubá, nevzdelaná, zrebná,, dôverčivá, dobromyseľná, bez hnevu, naivná, prostodušná, svojim spôsobom detinská,

Dôverčivá, bez hnevu, dobromyseľná, nevinná, sebavedomá, ako keď kráľ má žezlo a guľu, znesie všetko, je tvrdá, je na nule, stredobod pozornosti, neutralizuje, môže si pribrať všetky tóniny

Skladby:

J.S.Bach – Dobre temperovaný klavír – Prelúdium a fúga C dur

F.Chopin – Prelúdium C dur op.28 č.1

R.Wagner – Blúdiaci Holanďan – tanec posádky v 3.

- koniec monológu Holanďana v 1.dejstve

R.Wagner – Lohengrin 2.dejstvo

R.Wagner - 3.dejstvo Siegfrieda - veľká záverečná scéna medzi Siegfriedom a Brünhildou.

R.Wagner - Súdram Bohov - Siegfriedove C dur „Denného pozdravu“

- V zbore vazalov sa prejavuje ako triviálne zemské C dur.

R.Wagner – Tristan a Izolda - záverečný akt

R.Wagner - Majstri speváci Norimberskí - Predohra

- koniec 3.dejstva

A.Bruckner - Adagio vety 7.symfónie.

c mol

Tóny: c, d, es, f, g, as, b, c

Predznamenanie: 3b

Znamenie: Kozorožec

Planéta: Saturn

Farba: fialová, zelená, broskyňové kvety, inkarnát, najľahšia ružová

Paralelná tónina: Es dur

Enharmonická tónina: his mol

Rovnomenná tónina: C dur

Subdominantná tónina: f mol

Dominantná tónina: g mol

Charakter: mužský

Živel: znenie, zvuk

Znaky: tma, vzadu, astrálne, vôľa, konfrontácia myšlienky so svetom, duchovný človek

Duševná charakteristika:

- Tragická.
- Temný protiklad C dur – C dur a c mol akordy sa vylučujú.
- Temná duševná hĺbka - smrť v srdci.
 - Zimný slnovrat, zodpovedajúci najhlbšiemu bodu kruhu tónin, dolné miesto obratu.
 - Najhlbšia tónina, má niečo ťaživé, nadol tiahnúce, tlačiace, porovnateľné s usadeninou tekutiny nadol sa zrážajúcou.
 - Zdrtenosť, smútok a melanchólia, najhlbšie miesto v kruhu tónin, je to tá tónina, ktorá stojí najpevnejšie na pôde, najsilnejšie je na zemi a už v tom môže nájsť základ pre svoju vlastnú silu a energiu.
 - Tragika samotnej pozemskosti.
 - Najsilnejšia molová tónina je a ostane, už opäť nahor usilujúca, nahor sa prebojovávajúca v sebe sa nesúca tónina c mol.
 - Symfonická tónina veľkého štýlu - boj k víťazstvu, nocou ku svetlu (ku C dur).
 - Tóniny d mol a c mol sú najsilnejšie molové tóniny, ale c mol je úplne najsilnejšia.
 - Vážny chod na poli, na ktorom sa práve odohral boj, smútočný pochod, smútočná hudba.

Smútok hrdinov.

- Chmúrny, vášnivý a patetický.
- Druh pozemskej vášne, keď je človek vyzvaný, zo svojich duševných zákutí k boju, aby potom túto vášň premohol vnútornou čistotou pravého duchovného hrdinstva a jeho sila bola premenená v dobro.
- Silno na zem viazané.
- Necháva nás prežívať a pociťovať zvlášť silno ako pozemskú k zemi tlačiacu tóninu.
- Obzvlášť výrazný sa javí prelom - posledné státie na zemi, ešte jedno posledné cítenie sa spojený byť so silami pozemskosti, s ktorou sa teraz lúčime s ktorou teraz v konečnom lúčení sa koná slávnostné zúčtovanie, v ktorom všetky pohľady lásky, ktorá sa prežila v pozemskosti, ešte raz

zažiaria, prebojovanie sa z noci pozemskosti ku svetlu, ktoré svieti nad pozemskosťou.

- Cítíme sa pevne stojaci na zemi.
- Prináša nás k vedomiu sily, zemskejši, pevnému a istému státiu na zemi.
- Nemohúcnosť zomrieť, pripútanosť ku zemi, hovorí z toho chmúrnosť priepasti, z ktorej je ešte stále možné vykúpenie
- Vrchol tragiky. Celá priepasť medzi osamelými svetlými výškami ku ktorým sa človek nebol schopný pozdvihnúť.
- Hĺbka pozemského utrpenia, v ktorom je človek ponechaný samotný mocnostiam smrti.
- **Tónina hrdinskej tragiky** – sebaobetovanie aj za cenu smrti.
- Tónina najhlbšej grálskej temnoty, mystérium horúcej krvi.

Charakteristika podľa niektorých skladateľov:

Nezreteľný, nejasný, smutný, zarmútený, žalostný, musí sa cez pohyb stať oživený, lebo inak zaspáva, nariekanie z beznádejnej lásky, bolesť, túžba, bedákanie, plač, horekovanie, Nadpozemské, démonické, pohreb, niečo smrtné, pieta, zvony – keď udierajú, odbilo to, pri kostole, je veľmi cirkevná, zahaľuje všetky – ako mnísi, farári, snaží sa o pobožnosť, provokujúca, patetickosť, oheň, pesimizmus, neexistuje pre ňu slnko, čistá čierna, veľkú silu má, mohutná, široká, zahltí všetko, požerie všetko cítenie

Skladby:

P.I.Čajkovskij – Pohreb bábiky

L.van Beethoven – 5.symfónia, symfónia Eroica

L.van Beethoven – Sonáta patetická op.13

L. van Beethoven- dvojvetá, posledná klavírna sonáta op.111.

A.Bruckner – 8.symfónia – nazývaná aj Michaelská symfónia

F.Chopin - Prelúdium c mol

J.S.Bach - Fúga c mol.

W.A.Mozart – Omša c mol

R.Wagner – Blúdiaci Holand'an - prvá veľká ária Holand'ana

R.Wagner – Lohengrin – Lohengrinove lúčenie v 3.dejstve

R.Wagner – smrť Siegfrieda v „Súmraku Bohov“

R.Wagner – Zlato Rýna keď Alberich ukradne zlato Rýna.

R.Wagner – Parsifal - v miestach, kde dej prechádza vizionársky pred Parsifalovu dušu

Cis dur

Tóny: cis, dis, eis, fis, gis, ais, his, cis

Predznamenanie: 7#

Znamenie: Orol, Škorpión

Planéta: Mars

Farba: červená, oranžová, ružová, do fialova s trochu šedou zafarbená

Spoluhláska: S,Z

Paralelná tónina: ais mol

Enharmonické tóniny: Des dur

Rovnomenná tónina: cis mol

Subdominantná tónina: Fis dur

Dominantná tónina: Gis dur

Charakter: mužský

Znaky: éterické, cítenie, myšlienka, duša vedomá

Duševná charakteristika:

- Nežnejšie, jasnejšie, vyššie ako Des dur
- niečo nesúce iný farebný tón ako Des dur
- niečo čo sa vyníma ako pozdvižené na všetkých tónových stupňoch nad podlahu, vnesené do transcendentných výšok.
- niečoho vyššie, jasné svetlé, ktoré sa odlišuje nepatrne od hĺbkového prvku Des dur.

Charakteristika podľa niektorých skladateľov:

Je čisto strieborná, veľmi prepychová, luxusná tónina, biela farba, úplne vysoko, biele svetlo - kvôli veľa krížikom

Skladby:

J.S.Bach – Prelúdium a fúga Cis dur Dobre temperovaný klavír

A.Bruckner - 7.symfónia - na konci Cis dur

cis moll

Tóny: cis, dis, e, fis, gis, a, h, cis

Predznamenanie: 4 #

Znamenie: Lev

Planéta: Slnko

Farba: žltá, svetlomodrá

Spoluhláska: T, D

Paralelná tónina: E dur

Enharmonické stupnice: des mol

Rovnomenná tónina: Cis dur

Subdominantná tónina: fis mol

Dominantná tónina: gis mol

Charakter:

Živel: vzduch

Znaky: éterické, cítenie, nadšenie, duša pocitová, astrálne telo

Duševná charakteristika:

- Horná jasná molová tónina

- Svietiaci mesačná žiara vnútorná túžba
- Lútostivá, spásna túžba
- Tónina „odlúčenia milujúcich“
- spomienka na mladistvú lásku, nedosiahnuteľnú, hĺbka túžby, romanticky mesačná túžba,
- túžobnosť, citový prvok v jej najkrásnejšom prejave
- tónina spriaznená s pocitom noci chýbať.
- romantika rozprávkovej kryštálovej hĺbky,
- túžba po ďalekých výškach a kryštálových formách, obsahujúca široké priestory duše

Charakteristika podľa niektorých skladateľov:

Dialóg s Bohom, nevyslovené alebo nevyplnené priateľstvo či láska, vytvára otázku prečo?, prečo sa to muselo stať, prečo sme sa museli k tomu dostať (ako u Židov), smútok, ktorý nie je až taký bolestivý ale v jadre človek pri tom bolesť prežíva, neodhalená tónina, skrýva a utajuje niečo z tej bolesti, ktorú človek prežil, veľmi hlboko v sebe, tónina, na ktorú sa nedá odpovedať, niečo je tak bolestivé, že nemôžeš o tom hovoriť, nezahojiteľná, otázky sa vynárajú, tá bolesť čiastočne preniká

Skladby:

L.van Beethoven – Sonáta mesačného svitu

J.S.Bach – Fuga cis mol Dobre temperovaný klavír

F.Chopin –Prelúdium cis mol op.45

F.Chopin – Nocturná cis mol

F.Chopin Etuda cis mol

F.Chopin – Malé prelúdium cis mol

F.Liszt - Il pensieroso

S.Rachmaninov – Prelúdium cis mol